

Tres idees falses sobre les dones migrades

Marta Molina

Les dones migrades i racialitzades són dels col·lectius sobre els quals es llencen més tòpics racistes. Sobre els hàbits de la seva religió (“porten vel perquè estan sotmeses”), sobre la seva formació (“no tenen formació i són incultes”), sobre la seva feina (“moltes es dediquen a la prostitució”). CRÍTIC aporta dades que desmunten, un per un, tots aquests tòpics.

Dues dones musulmanes amb cartells contra el terrorisme / EMMA PONS

“Porten vel perquè estan sotmeses”

A Catalunya hi viuen un gran nombre de dones de religió musulmana que usen algun tipus de vel, sobretot l'hijab. El porten perquè estan sotmeses davant els homes? Per algunes persones musulmanes, el hijab és un concepte relacionat a tenir un codi de vestir i un comportament d'humilitat i de pudor. Segons la tradició musulmana, els homes també han de complir amb el hijab utilitzant roba adequada per complir el precepte com ara pantalons llargs. Existeixen diverses corrents en l'Islam que justifiquen l'ús d'algun tipus de vel per a les dones o d'algun tipus de codi de roba: els que diuen que és obligatori que les noies que arriben a la pubertat es cobreixin el cap i el cos per complet i els que diuen que vestir vel és una recomanació, no una imposició.

Segons el [Centre d'atenció i consultoria sobre l'Islam](#) cal partir d'un dels versicles de l'Alcorà que diu “La ikraha fi d-din” que significa que **“no hi ha coerció en assumptes de religió”** i que, tot i que la majoria de savis de l'Islam diuen que el vel és obligatori això no vol dir que calgui obligar la dona a portar-lo. De fet, comenten que obligar una dona a portar-lo no és islàmic, de la mateixa manera que obligar-la a treure-se'l no és coherent amb la llibertat de consciència. “El que és

inacceptable per a l'Islam és forçar les consciències", asseguren.

Les opinions de les dones musulmanes són moltes i molt diverses. Míriam Hatibi, per exemple, portaveu de la [Fundació Ibn Battuta](#) en [entrevista a CRÍTIC](#) exposava que es pot estar més o menys d'acord amb la forma de vestir d'una persona "no tothom té per què acceptar el vel i no em fa res que hi hagi persones que no entenguin per què el porto, o que considerin que no s'hauria de portar. El que **no pot ser és que aquestes persones situïn la seva opinió com a quelcom d'universal**: "Portes el vel i és opressió". Doncs no. I el mateix a l'inrevés: per què he de qüestionar que algú porti faldilles curtes o es maquilli?". Però també hi ha altres opinions divergents com la de Nazanin Armanian, escriptora i politòloga iraniana exiliada a Espanya des de l'any 1983 i autora de *l'Islam sense vel'* que considera el vel la bandera política de les forces de la dreta extrema (més enllà de la consciència que en tinguin les que el porten). "No es tracta del mocador ètnic que porten milions de dones -com les kurdes, les tadjiks o les senegaleses-, ni del que és la senya exterior del sagrat patriarcat (Corintis 11: 1-10), que envia la dona amb el vel i la faldilla a casa i l'home amb pantalons a gestionar el poder" escriu Armanian a l'article "[38 aclaraciones sobre el velo y el burquini](#)".

Tot i aquests aclariments, les dones que es cobreixen el cabell amb el hijab són víctimes d'hostilitats quotidianes i **pateixen discriminacions en l'àmbit educatiu i en l'accés a mercat laboral**. És el que Amparo Sánchez, presidenta de la Plataforma Ciutadana contra la Islamofòbia (PCI), denomina islamofòbia de gènere i a la qual s'hi sumen discursos que, en paraules de Lola López, comissionada d'Immigració, Interculturalitat i Diversitat, "es posen l'etiqueta de feministes o laïcistes però que quan parlen del vel ho veuen com una imposició masculista de la qual cal alliberar les dones oprimides" recaient en el tòpic discriminatori.

"No tenen formació"

Tot i que les dones migrades a Catalunya constitueixen [un col·lectiu molt divers, complex i heterogeni](#) perquè procedeixen de diversos països i cultures i emigren segons diferents patrons, encara està estesa la idea que són analfabetes, ignorants i pobres. En nombroses ocasions són dones amb capacitats i habilitats per sobre de la mitjana dels seus països, amb estudis superiors i emprenedores que engeguen aquí els seus propis negocis. Segons les dades que recull [un estudi](#) de l'Organització Internacional per les Migracions del 2015 a nivell europeu, **el percentatge de dones immigrants extracomunitàries que posseeixen estudis superiors universitaris és d'un 28% del total**, sent per contra, el de dones sense estudis de tan sols un 2,4%. Són xifres molt similars a les del nivell d'estudis superiors de les dones espanyoles, que se situa en un 28,3% segons dades de l'Enquesta de Població Activa del mateix any.

Nivell d'estudi de les dones migrants a l'Estat espanyol (2015)

NIVELL D'ESTUDIS	%	
Sense estudis	2,4	
Primària	12,3	
Secundària	16,7	
Batxillerat	27,1	
Formació professional	13,4	
Diplomatura universitària	6,2	
Llicenciatura o grau universitari	15,0	
Màster	5,9	
Doctorat	0,9	

Font: Dades de l'Enquesta Dona Migrant OIM-IUEM 2015 dins de l'Estudi de la situació laboral de la dona a Espanya' (Organització Internacional per les Migracions)

Gràfic: HELENA OLCINA

Les persones immigrades i retornades que han arribat al nostre país poden tenir diferents nivells de formació acadèmica o de qualificació professional però no sempre poden fer-la valer tot i que l'administració catalana, en el cas de les titulacions acadèmiques, compta amb un servei d'acompanyament per ajudar-los a preparar la tramitació de l'expedient davant l'Administració educativa de l'Estat. **Moltes vegades el resultat és que les dones migrades acaben tenint feines per les quals estan sobrequalificades.** Segons [un informe](#) de Comissions Obreres de 2017, la bona part de les dones d'origen estranger treballen en ocupacions elementals i/o en el món del serveis, especialment en feines relacionades amb l'àmbit de la neteja o la cura de persones.

Precisament a l'àmbit laboral és on aquest col·lectiu denuncia més situacions de vulnerabilitat pel seu origen. Ho recull l'informe de l'Organització Internacional per les Migracions: **un 31% del total de les dones migrants que han patit discriminació a l'Estat espanyol, ha estat en l'àmbit laboral.** En quant al tipus concret de discriminació que han patit, hi destaquen la negativa a fer-los un contracte (21,15%), la de cobrar un salari més baix que una persona autòctona tot i tenir la mateixa ocupació i formació (20,70%) i la de negar-se a pagar a la treballadora les vacances, l'acomiadament o a complir altres condicions pactades prèviament (20,48%).

Gràfic: HELENA OLCINA

“Moltes es dediquen a la prostitució”

No existeix un cens de treballadores sexuals, com explica Rosa Cendón de [Sicar](#), perquè és un sector que, a casa nostra, es troba en una situació d'alegalitat dins el marc jurídic espanyol. Segons Cendón, segurament, com a conseqüència d'això, es donen més casos de violència i d'explotació

sexual. **No hi ha un cens de dones immigrades prostitutes** però el que sí que existeix és un cens de dones migrades. En aquest sentit, **Oriol Amorós**, Secretari d'Igualtat, Migracions i Ciutadania del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies comenta que "si hi ha un milió cent mil immigrants i un 45% són dones, estadísticament ja es veu que **no es pot fer una analogia entre migració i prostitució**".

El cert és que segons les dades d'afiliació a la Seguretat Social, Catalunya va registrar el 2016 una mitjana de 169.348 dones estrangeres afiliades. La major part d'elles estaven donades d'alta al Règim de la Llar. Però, tot i que aquest sector és el que més dones estrangeres copa - de les 700.000 persones que es dediquen [a aquestes tasques](#) a Espanya, entre el 50 i el 60% d'elles són dones d'origen estranger - no totes hi treballen de forma regulada i amb papers. Especialment arran de la crisi econòmica, elles encara ho han tingut més difícil per accedir a la regularitat, ja que els requisits que es demanen moltes vegades són inassolibles: **un mínim de tres anys al país de destí i un contracte anual de 40 hores setmanals** (o de 30 hores, si són diversos contractes).

Independentment de la seva professió, la condició de vulnerabilitat de moltes dones migrades i racialitzades també fa invisible bona part de la violència masclista que pateixen. La proporció de víctimes de violència masclista d'aquest col·lectiu suposa una sobrerrepresentació respecte al pes demogràfic de dones estrangeres a l'Estat espanyol (del 13% actualment), com ja apuntava l'[informe](#) del Programa de Suport Psicosocial per a Dones de l'Obra Social de La Caixa el 2011. L'estudi subratllava llavors que **el 14,4% de les dones migrants declaraven haver estat maltractades per la seva parella o exparella alguna vegada** en la vida i el 21% havia patit violència masclista al llarg de la seva vida. Les dades actuals no són més encoratjadores. Quant a femicidis, **de les 99 dones assassinades que va haver-hi l'any passat a tot l'Estat, 26 eren dones migrades**, segons dades de l'[informe de Feminicidio.net](#).